

M A G Y A R K U R I R.

Indült Bécsből, Kedden, Januárius' 2-dikán, 1827.

Nagy Britannia.

Szükségesnek tartjuk a' Minister Canning úr beszédéből még a' következőket felhordani: — „

„Meg kell itt még említenem az 1661-béli Kötést, melyben legmeghatározottabb környülállások fordulnak elé: „Nagy Britannia' Királya a' maga Titkos Tanácsának jóvállására 's helybehagyásával nagyon szívére vevé Portugalliának hasznát, 's jóvát, 's magára vállolta azon kötelességet, hogy ezen Országot 's ennek birtokait szározon vízen oltalmazza, éppen úgy, mint ha ez magának Angliának egy része volna.“ — Alább ezek fordulnak elé ugyan ezen Kötésben: „Ő Nagy Britanniai Felsége, hogy ha kívántatni fog, két Lovas és két Gyalog Regementeket, mellyek közzül azok 6—6 száz, ezek 1—1 ezer emberekből állnak, fog az Országnak oltalmazására oda küldeni.“

„Illendőnek tartom, megemlíteni, hogy a' mi Országlószékünk, midőn Portugalliától a' segedelemre meghívattaték, erre lett valószában legkissebb bizontalankodást nem mutatott. Csak azt vártuk-el, mint kötelességünk kívánta, hogy bizonyosok légyünk azeránt, valyon van-e most valamely Casus foederis jelen? Ezen magyarázatommal egyszersmind azon ellenvetésnek akartam megfelelni, a' melly több felől jött a' fülembe, hogy Országlószékünk részéről ezen dologban valami késedelmezésnek kellett légyen elé fordulni. Én a' nállunk lévő Portugallus Nagykövettől vet-

tem meghívattatást, hogy mennyünk Portugalliának segítségére. En erre így feleltem: „Ambár Országlószékünk a' Portugalliai széleken elé fordult történetekről Frantzia országból 's a' Continens egyéb részeiről vett is holmi híreket; mindazonáltal még eddig tsakugyan nem vagyunk olly pontosan tudósittatva, hogy a' dolog felől a' Parlamentumot tellyes bizonyossággal tudósithassuk. Csak Dec. 8-dikán kaptuk a' minden kételkedésen kívül lévő tudósításokat; mellyek után 9-dikben tettek végső határozást a' Király' Ministerei; 10-dikben nyertük meg az ő Felsége helybehagyását; 11-dikben mind két Házaknak elejibe terjesztetett az ő Felsége' Izenete, melly most ezen Házakban fontolás alatt van; 's ezen pillantatban, midőn nékem ezen beszédet a' Parlamentumhoz intézni szerentsém van (12-dikben már útban vagynak az Anglus sergek Portugallia felé. Ugy vélem tehát, hogy szükségtelen késedelmezéssel nem lehet vádolni a' Ministereket.

„A' mi tudósításaink Madridon által érkeztek meg hozzánk, de a'-hol a' valóságos történetek, politikai tekintetekre névén, fére tsavartatnak; vettünk a' tárgy felől tudósításokat a' Frantzia Ujságokban is, de a' mellyek a' dolgok minémüségét úgy elfatsarták 's olly különösen adták elé, hogy azt kellett gondólnunk, hogy titkolják a' valóságot. Egy szóval, ezen világon nem lehetett olly Minister, a' ki azon tudósításokból, mellyek a' Frantzia Ujságokban találtattak, olly előadást készithetett volna, hogy a' Parlamentum' elejibe lehes-

sen adni. Egy szóval el kellett az Anglus Ministereknek azon idő-pontot várni, hogy olly bizonyító eszközökkel állhassanak ki ezen Ház' elejibe, a' mellyek hitelt érdemlenek. Ha, régebben, midőn az Országló Hatalom még tellyesen csak a' Monarkha' kezébe volt letéttve Portugalliában, 's midőn az ő akaratjának kifejeztetése, nállunk elég hiteles kezességnek tartatott, ha mondom ő ekkor Angliától segítséget kívánt, ekkor nekünk a' Kötések' értelméhez kellett tartani magunkat: most pedig, minekutánna a' Portugalliai Constitúzió változás tétetett, a' vala az Angliai Ministerium' kötelessége, hogy vizsgáltassa meg a' dolgot, hogy valyon a' segedelemkivánás attól a' törvényes Tisztikartól vette-e származását, kinek arra, Portugalliában az új Constitúzió hatalmat adott. Egy szóval, minekelőtte én megengedhettem, hogy egy Anglus katona, Portugallus földre tegye a' lábát, sőt, hogy Angliában egy katona hajóra üljön, a' végre, hogy Portugalliába menjen, nékem elébb meg kellett magamat győzni a' felől, hogy Portugalliában a' Végrehajtó Hatalomnak a' segedelemért hozzánk lett folyamodása helybehagyatott-e a' Constitúziós Tisztikarok által. Ha az Anglus Ministerium ennél elébb, azt a' lépést tette volna, mellyet most már megtett, hebehurgyaságot követett volna el. Elébb azt is tudnunk kellett, hogy valyon Portugalliában mindenütt készséggel fognak-e sergeink fogadtatni. Nekünk minden elővigyázási lépéseket meg kellett tenni, hogy Angliát olly eszközökhöz való nyúlásra ne vegyük, melly, idővel szükségteleneknek, vagy legalább az azon országban uralkodó egyenetlenkedések miatt következéseikre nézve kedvetlenséget okozóknak lenni, ne láttassanak. Tsak ma reggel vettem a' bizonyos tudósítást, hogy a' Portugalliai Constitúziós Tisztikarok esdekelve kívánják az Anglus sergeknek megérkezését, 's hogy azt mind két kamarák tellyes egyet-

értéssel kéri. A kourttól úr, a' mi Lisbo-nai Követünk, kitől ezen tudósítást vet-tük, így írt Nov. 29-dikén: — „

„Mikor az Insurgensek Villa-Viciósába bémentek, az azt követett napon azonnal jelentést tettek nállam a' Portugallus Ministeriek azon segedelemért, mellyel Anglia a' régi Kötések szerént Portugalliának tartozik. A' Követek' kamarájában minden tagok egyrölegyik megegyeztek benne; a' Pairek mind felállottak, 's úgy nyilatkoztatták ki helybehagyásukat. Herczeg Cadavál, az Előülő, úgy írta-le nékem a' Pair-kamarának tagjait, hogy mindnyájok készek személyes segedelem-re is, egyébre is.“

„Most még azt kell megvizsgálnunk, hogy valyon jelen van-e tehát valósággal a' Casus Foederis? vagy az ok, hogy a' Kötések szerént, meg kellessék indítani sergeinket Portugallia' segítségére? Bizonyos az, hogy a' Portugallus pártosok, kiket a' Spanyolok öltöztettek fegyverbe, Portugalliába béütöttek, még pedig nem egy, hanem több pontokon. Azon ellenvetésnek semmi ereje nem lehet, hogy egy Spanyol katona se volt a' béütött Portugallusok között. Angliára nézve tsak ezen kérdés fordulhat itt elé: „Kevesebb ellenségeskedést bizonyít-e az, ha egy olly egész Portugallus ármáda beüt Portugalliába, a' melly, mint maga a' Spanyol Országlós-zék megvallja, Spanyol zsoldon és szolgálatban van? Portugalliában született emberek ütöttek-bé idegen készítésre és idegen segedelemmel! Nem idegen megtámogatás-e tehát ez? Portugalliából zsoldra vett katonákat fordított haszonra Spanyol ország. Hogyan mondhatná itt valaki, hogy ezen béütés, Spanyol ország' akaratja ellen történt; még, ha tsak egy ponton ütöttek volna bé: de az egész határ-linea' hosszában!

„Az egész kérdés következő szavakra vonattatik össze: „Az egész világ tudja,

hogy mi Szövetségi Kötésben vagyunk; ez minden Udvarok előtt esmeretes dolog; viselheti-e ezzel ellenkezőképpen magát az Anglus Udvar? avvagy teheti-e ezen Házazt, hogy Királyunkat ezen dologban ne segítse? Ezen ponton állunk mi most. Akarnám, hogy mindenek jól érttsék beszédemet, kiknek füleikbe fog menni. De van még egy környülállás, a'melyre nézve hasonlóképpen és különösen kikérem ezen Háznak figyelmét. Midőn én ezen Háztól és az Országtól Portugalliára nézve segédelmet kérek, e' nem azt teszi, hogy Spanyol Ország ellen való hadakozásra meghívnam őket; mert ámbár én Spanyol országnak tselekedetét nem jó szomszédhoz illő, sőt Isteni és Emberi Törvényekkel ellenkező tselekedetnek tartom: ez által tsakugyan nem mondom azt, hogy a' Spanyol nemzetre nézve már semmi megbánás, semmi locus penitentiae, semmi jobbulási lehetőség, és semmi ahoz való reménség ne lehetne hátra, hogy tett lépéseit megjobbithassa. Ezt én nem mondom; de mondom azt, hogy nekünk kötellességünk Portugalliának segítségére sietnünk, akar ki legyen, a' ki őtet megtámotta.

„Tehát, ki a' Megtámadó? Szörnyű sok fontos dolgokat kellene itt nékem az Európai Históriából felhordani. Minden tudja, hogy Portugallia' Királya jónak találta Brasiliából, mint Plánta - tartományból Fő országot tsinálni, és hogy ő Felségének a' Portugalliai Királynak vissza-jövedele után Brasilia azon iparkodott, hogy a' maga függetlenségét megerössithesse, 's gondólni lehetett, hogy a' két koronák elválva maradnak. A' Király a' maga idősb fiának adta vala által Brasiliát; de a' tetta, mellyel ezen általadási Akta leíratott vala, alig hogy megszáradott, 's a' Királynak idő előtt történt halála, már a' két Koronát ismét egy főre tevé, pedig a' mellyeknek elválva maradásokat Angliának, Portugalliának és Brasiliának politikájik kí-

vánták volna. A' mondatott, hogy Angliának tanátslásából történt volna, hogy mikor a' Brasiliai Császár a' Portugalliai Koronát a' maga idősb leányának által adván Portugalliának Constitúziót is adott, ezt Angliának tanátslására tselekedte. De nem Anglia adta ezen tanátsot; mert nem tartozik az Angliai Ministérium' kötelességei közzé, hogy magát valamelly más ország' belső dolgaiba avassa. Eppen akkor Brasiliában volt ugyan az Anglus Biztos StUART Károly úr, 's a' Császár őtet kérte, hogy hozza-el a' Constitúziót Portugalliába, mint hogy éppen vissza akart indulni Európa felé. StUART úr megtselekedte a' Császár' kívánságát; elhozta a' Constitúziót Lisbonába; de ez semmi gyalázatjára nem szolgálhat: azonban tsakugyan megparantsolta néki Országlószékünk, hogy haladék nélkül jöjjen-el onnét Londonba, ne hogy különben arra a' gyanura adjon okot, hogy ezen Constitúzió talám Anglia által jóvaltatott, vagy Anglus Agensek által sugaltatott volna.

„A' mi magát ezen Constitúziót illeti, nem gondolom, hogy jusom volna erről való vélekedésemet kimondani; ámbár nékem is van vélekedésem felőlle, de a' mellyet mint Angus Minister, másként ki nem fejezhetek, tsak így: — „Áldja meg „az Isten ezen Constitúzionális szabadság' kiterjesztésére való törekedést; 's „mutassa magát az a' nemzet, melyre ezen „Constitúzió kiterjesztett, ennek elfogadására éppen olly alkalmatosnak, mint „az Európai nemzetek között minden e- „gyéb kötelességeinek megfelelni alkalmatos.“

„Mi Portugalliába menünk; de ottlétvén, semmi erőszakot el nem követünk ott: 's egyszersmind arra is gondunk létszen, hogy más nemzetek se tegyenek ott semmi olyant, a' mi az oda bévitetett Constitúzionnak szabad folyamatját akadályoztathatná. Mi nem avatjuk magunkat ezen

Ország' belső dolgaiba, de azt se engedjük-meg, hogy külső országról valaki az ellen valami erőt fordítson, addig, míg Angliának egy kardja leszsz annak védelmezésére. Minden ország, melynek az a szerentséje van, hogy Anglia' Szövetsége se lehet, 's általa oltalmaztatik: azt se **R e n e g a t u s o k**, se más külső ellenségek meg ne támodják!

„A' kérdés tehát ez: „Tselekedte-e ezt Spanyol ország? Talám igazságtalanság volna töllem, ha azt mondanám, hogy Spanyol országban minden **s z a b a d i n t é z e t e k** eránt határtalan gyűlölség uralkodik. Bár melly nagy képtelenségnek-lásék is ez Angliában, tsakugyan még is való az, hogy Spanyol országban a' nemzet nagyobb része **s z a b a d a k a r a t ú** országlást szeret, 's ennek adja az elsőséget. A' Portugalliai szabad intézetek még nem harapoztak által Spanyol országra; melyből a' következik, hogy a' két nemzetnek egymás eránt való ellenséges indulatját nem tulajdonithatjuk a' Spanyol Országlószéknek, hanem annak, hogy a' Portugallus nemzet fenn-hangon magasztalta a' maga szabadságát, midőn a' Spanyolok a' Rabszolgaságnak hízelkedtek. Ezen ellenkezést talám a' legjobb Ministérium is meg nem gátolhatta volna. Ambár az is bizonyos más felől, hogy akkor osztán, minnekutánna a' két népek közt ezen ellenséges indulat lábra kapott, valamelly más nagyobb Hatalom által élesztette jutott azon érettségre, melyben most van, melly ezen népi-érzékenységet systéma szerént kormányozza, 's tellyes erőre vezérli. Azt is gondolom, hogy ezen ellenkezési érzésnek ereje éppen úgy meg van gyökeresedve a' nép' vélekedésében, mint az Országlószéknek gondolkodásában, mellyel megegyezésben ő, a' maga munkálódásait folytatja.“

Itt azokat az ígéretek hordja-fel **C a n n i n g** úr, mellyeket a' Spanyol Országlószék ezen környülállások között tett

a' Portugalliai és Anglus Országlószéknek, 's azt mondja, hogy a' Spanyol Országlószék se egyiket se másikat nem tellyesítette; se az oda általment Portugallus katonákat fegyvereikből ki nem vetkeztette, se őket Spanyol országban távol lévő szállásokra el nem szélesztette, 's több e-félék. Mind ezek ma megígértettek; hónap semmi következése nem látszott az ígértenek. Ez így történt legalább hétszer. A' helyett, hogy az általment Portugallus katonák fegyvereikből kivetkeztetve Spanyol országba széllyel szállittattak volna, együtt hagyattattak; béverbuáltattak; gyakoroltattak; hadi fenyítékhez szoktattattak; 's hadi szolgálathoz készítetttek; egy szóval alkalmasokká tétettek arra, a' mit az olta véghez vittek. Valahol hűségtelenségnek kellett történni; a' Spanyol Tisztikaroknak kötelessége megmutatni, hogy nem ők azok, a' kik vádoltathatnak, hogy kötelességeiknek tellyesítését elmúlatták, hogy ígérteket, mellyet Portugalliának, Angliának, és Frantzia országnak tettek, nem tellyesítették. Frantzia országot semmivel nem vádolhatni. Ő tudtára adatta a' Spanyol Országlószéknek, mikor onnét Nagykövetjét vissza hívatta, hogy tölle, ezen béütésnek következései ellen semmi segítséget ne várjon, hanem inkább tett lépéseit jobbittsa-meg.

„Mikor én azt mondom; hogy a' hadakozást tsak akkor nem kívánom eltávolztatni, ha betsületünket és a' Szövetségi hűséget fenyegeti, kérek mindeneket, hogy ezt ne úgy érttsék, hogy félnék a' hadakozástól. Félek én a' hadakozástól, de nem azért, mint ha Nagy Britanniának véghetetlen kiterjedésű erejét nem esmerném, hanem félek azon következésektől, a' mellyekre irtódzás nélkül nem fordithatom elmémet. Attól félek én, hogy ha a' hadakozás Spanyol országnak és Portugalliának határait, által találja lépni, borzasztó következéseket fog maga után vonni nem tsaka' fegy-

verekre, hanem a' Vélekedésekre nézve is. Ha én Angliának véghetetlen hadi erejét, 's meg azt is meggondolom, hogy egy illy tulajdonságú hadakozásban, minden Európai országokban találtató békételenek, kik a' magok országokban fennálló Országlással nintsenek megelégedve, mind az Anglus zászlók alá fognának futni, így én nem félhetem Angliát a' hadakozástól: hanem ezen békételeneknek elmémbe való forgatása az, a' mi nékem reszketést okoz. Anglia olly nagy erővel bír, hogy nagyobb talám soha se állítottak ki a' hadakozó Státusok egymás ellen: de éppen ezért kell kerülnünk az alkalmatosságot, hogy illy oriási hadi erőt tyrannus módon használjunk ne kelljen. Eppen ezért kerüljék azok, kik felett most Anglia Ítéző Bírói személyt visel, hogy ötöt Bíróból Ellenségé ne tegyék, mint hogy Angliának állapítja olyan; hogy méltán a' Szelek' Királya'hoz hasonlithatja magát, kiről így szólott a' Poéta: „

— — Celsa sedet Aeolus arce
Sceptra tenens, mollitque animos et temperat iras:
Ni faciat, maria ac terras coelumque profundum
Quippe ferant rapidi secum, verrantque per auras.

„Ezen szavakat én most e'képpen alkalmaztathatom Angliára. A' még most megkötötztette lévő indulatoknak feloldoztatása, olly rettentőségeket fogna elhozni, melyekre senki nem nézhetne szörnyűlködés nélkül; és nékem egész életemben nem lenne egy tsendes óráim, mihellyest azt vehetném magamnak szememre, hogy egy illy időpontnak eljövételét siettetem. Ez a' fundamentuma annak, hogy én a' hadakozástól félek; ez éppen ellenkezik a' azzal közönséges félelemmel, mint ha talám nekünk nem volna elég erőnk egy illy hadakozásnak megpróbálására. Hogy azok, kik velünk ellenkező alapok szerént intézik dolgukat, a' mi gondolkodásunkat még addig által láthassák, minekelőtte az az idő elkövetkezne, hogy hadi erőnket elé vegyük,

jó szívvel szeretek én türelmes lenni; sok dolgokat az ujjaim közt át'nézni; mindent szeretnék eltűrni a' mi z' hűséget és betsület-érzést meg nem sérti, tsak azon hadakozás' Furiáját szabadon ne kelle-ne botsátanunk, mellyek a' mi kezeinkben vagynak megkötötztette, nem tudván, hogy kit fognak utol-érni, 's mikor fognak a' rontásnak véget vetni. Ebben áll az Anglus Országlószéknek békesség szeretete. Oltalmazzuk-meg Portugalliát akár ki legyen a' Megtámadó! mert ez a' mi kötelességünk; de azonnal szünjünk-meg mi is, mihent kötelességünknek megfeleltünk. Mi, nem országolni, nem uralkodni, nem parantsolni, hanem azért menünk Portugalliába, hogy ott zászlainkat kifüggesztvén, annak függetlenségét megoltalmazzuk. A'hol Anglus zászló lobog, ott semmi idegen Uralkodás lábra nem áll.“

A' Portugalliába rendeltetett Anglus sergek' fő vezére Generális Clinton, Dec. 17-dikén butszuzó audientzián volt a' minden Anglus ármádák' Generálisimusánál, a' Yorki Herczegnél.

Az Anglus sergek Dec. 16-dikán kezdtek egymás után elevezni Portugallia felé, és már 20 dikban olly Telegrafusi tudósítást vett vala az Admirálitás, hogy már akkor az egész ármádát vivő hajós Osz-tály kiindult volt a' Portschemouthi kikötőhelyből, Portugallia felé, és kedvező széllel folytatta evezését. Hasonlóképpen kiveztek volt már ekkor Scheernesből, Plymouthból, 's más kikötőhelyekből is mind azok a' hajók, a' mellyek sergeket visznek Portugalliába.

Mint hogy az Anglus kikötőhelyekben álló hadi hajók még nintsenek mind elegendő számú hajós emberekkel megrakattatva, tehát olly parantsolat küldetett minden déli tengerparti Vámos tisztékhez, hogy minden tengeri embereket, kiknek

eddig ők vették hasznát, haladék nélkül útnak indittanak Portsmonth felé, hogy ezután a' hadi hajókon szolgáljanak.

A' Londoni Gőz-hajózás' társasága, minden Gőz-hajóit, mellyeknek számn 20 —30-ra telik, Királyi szolgálatra ajánlotta, 's ezen ajánlást az Országlószék készséggel elfogadta.

P o r t u g a l l i a.

Dec. 23-dikán illy tudósítás találtatott a' Párisi Monitörben, Madridból Dec. 18-dik napjáról: — „

„Az Insurgenseknek az az Osztálya, a' melly Spanyol országból Alentéjába ütött vala bé, ott a' Constitutziósok által megveretett, és a' Spanyol határookra vissza kergettetett: hanem más helyen ismét éppen olly hamar vissza tért, mint eltávozott vala, 's mint a' hír szárnyal, már most azon iparkodik, hogy ez is azokkal tsatolhassa össze magát, kik az északi tartományokba béütöttek. Beszélik, hogy Braga és Coimbra már az Insurgensek' kezében volnának.

Lisbonában illy Tiszti tudósításokat hirdettetett-ki a' Hadi Ministérium Dec. 13-dikán: — „

„Villa Poukába olly tudósítás érkezett Generális Mellóhoz Braganzából, hogy az Irsurgensek oda bé menvén a' Constitutziós tiszteket kettőnként kötéllel összekötözve, Spanyol Lántsásoktól kísértetve, vitték-el Spanyol országba, a' köz embe- reket 's altiszteket pedig az Insurgens-tsoportok közzé osztották-ki.

„Generális Melló azt eréssíti, hogy a' Portugallus pártosok között Spanyol katonák se kevesen találatnák.“

Egyéb levelekben nem sok nevezetes történetek találatnák. Úgy látszik, hogy legnagyobb most a' várokozás. A' készüle-

tek is nagy történeteket engedik várnunk. A' Polgári hadakozás dühösen folytattatik. A' Güerilla tsoportok sietve orgknizálják magokat a' hegyek között. Generális Magessi az, ki a' maga Osztályával Algardia felé folytatván útját, a' Constitutziósok által meglepetett 's Spanyol ország' határára vissza nyomattatott: de nem soká ismét megjelent a' Portugallus földön.

M a g y a r O r s z á g.

Posony Dec. 29-dikén. — Itt tegnapelőtt a' 164-dik Országos Ülés tartatott a' két Tábláknál. A' Rendek Táblájánál, a' Mánásoknak e' hónap' 19-dikén az adozás' mennyiségére nézve tétetődött megjegyzésekre adandó Izenetnek kellett volna elé vétettetni, hanem, minekelőtte még a' tulajdonképpen való tanátskozáások elkezdődtek volna, olly határozás tétetett a' Voksok' többsége által, hogy az az adozási summa maradjon-meg, melly az 1791-dik esztendő béli Országgyűlésen meghatározatott volt. Tegnap ismét Kerületi tanátskozáások tartattak, melyekben arról volt szó, hogy éppen ezen határozásra nézve új Izenet készíttessék egy Ő Cs. K. Felségéhez intéztetendő alázatos Felírással nézve.

A' pénzfolyamat December' 30-dikán; közép árr:

A' Státus' 5 p. Centes Obligátzióji	88 5/8
Az 1820-béli sorsosok,	137
Az 1821-béli hasonlók,	117 1/4
Béts városa 2 1/2 p. Centes Bankó Obligátzióji, 45 forint. keltek, mind C.ben.	
A' Bankó Aktziák keltek 1089 1/3 forinton. Conv. Pénzben.	

A' marhahus fontjának árra Bétsben Januáriusra 7 ezüst vagy 17 1/2 V. Cz. krajtzárra határozatott.